Müəllif hüquqları

Müəllif hüquqları

Sual 1336: Xaricdən gətirilən və ya İslam Respublikası daxilində çap edilən kitab və məqalələrin onların naşirinin icazəsi olmadan yenidən çap edilməsinin hökmü nədir?

Cavab: İslam Respublikasından xaricdə çap edilən kitabların yenidən çap edilməsi və ya ofset üsulu ilə onların üzünün çıxarılması məsələsi, bu zəmində İslam Respublikası ilə həmin dövlətlər arasında bağlanılan müqavilələrə tabedir. Amma daxildə çap edilən kitablara gəlincə, əhvət budur ki, yeni çap növbəsi üçün onların naşirlərindən icazə almaqla müəllif hüququ qorunmalıdır.

Sual 1337: Müəlliflər, mütərcimlər və incəsənət əsərlərinin müəllifləri çəkdikləri zəhmət qarşılığında və ya bu iş üçün sərf etdikləri zəhmət, vaxt və maddi vəsait qarşılığında müəllif hüququ ünvanında müəyyən məbləğdə pul istəyə bilərlərmi?

Cavab: Onlar özlərinin elmi və ya incəsənət əsərinin birinci və ya orijinal nüsxəsini naşirə təhvil vermək qarşılığında naşirdən istənilən məbləğdə pul ala bilərlər.

Sual 1338: Əgər müəllif, ya mütərcim, ya incəsənət əsərinin müəllifi özlərinin əsərinin birinci çapı qarşılığında müəyyən məbləğdə pul alsalar, amma eyni zamanda növbəti çaplar üçün də müəllif hüququna sahib olduqlarını bildirsələr, növbəti çaplarda naşirdən öz haqlarını tələb edə bilərlərmi? Bu pulu almağın hökmü nədir?

Cavab: Əgər birinci nüsxənin təhvil verilməsi üçün bağlanılan müqavilə əsnasında növbəti çaplarda müəyyən məbləğdə pul alacağını şərt qoyarsa, yaxud bu məsələ qanunun tələbi olarsa, bu pulu almağın maneəsi yoxdur və naşirin şərtə əməl etməsi vacibdir.

Sual 1339: Əgər müəllif birinci çapa icazə verdiyi zaman növbəti çaplar barəsində söz açmazsa, naşir müəllifdən icazə almadan və ona pul vermədən həmin əsəri yenidən çap edə bilərmi?

Cavab: Əgər əsərin çap olunması barəsində onlar arasında bağlanılan müqavilə yalnız birinci çap barəsində olarsa, əhvət budur ki, müəllifin haqqı riayət olunmalı və növbəti çaplar üçün ondan icazə alınmalıdır.

Sual 1340: Əgər səfər, ölüm və ya bu kimi səbəblərdən müəllif qaib olarsa (ortadan yoxa çıxarsa), təkrar çap üçün kimdən icazə alınmalı və pulu kim təhvil almalıdır?

Cavab: Ehtiyata görə, bu barədə müəllifin vəkilinə və ya onun şəri qəyyumuna, müəllif öldüyü təqdirdə isə, onun varisinə müraciət olunmalıdır.

Sual 1341: Sahibinin icazəsi olmadan və kitabda "Çap hüququ müəllif üçün qorunur" cümləsi olduğu təqdirdə bu kitabı çap etmək olarmı?

Cavab: Əhvətə görə, təkrar çap üçün müəllifdən və naşirdən icazə alaraq onların hüququ qorunmalıdır. Qeyd etməliyik ki, bu barədə qanun mövcud olduğu təqdirdə, qanuna riayət

olunmalıdır. Bu hökm, sonrakı məsələlərdə də riayət olunmalıdır.

Sual 1342: **Bəzi Quran və dini musiqi disklərinin üstündə "Disklərin üzünün köçürülməsi hüququ qorunur" cümləsi yazılmışdır. Bu təqdirdə onların üzünü köçürmək və başqalarına vermək olarmı?**

Cavab: Əhvətə görə, belə düsklərin üzünün köçürülməsi üçün onların həqiqi naşirindən icazə alınmalıdır.

Sual 1343: **Kompyuter disklərinin üzünün köçürülməsinə icazə verilirmi? Əgər bu iş haramdırsa, bu hökm yalnız İranda yığılan disklərə aiddir, yoxsa xaricdə yığılan disklərə də aiddir? Qeyd etmək lazımdır ki, daxilindəki materialın əhəmiyyətinə görə bu disklərin bəziləri çox bahalıdır.**

Cavab: Əhvətə görə, ölkə daxilində yığılan disklərin üzünün köçürülməsi barəsində onların həqiqi sahiblərindən icazə almaqla müəllif hüququ qorunmalıdır. Xaricdə yığılan disklərə gəlincə isə, bu məsələ mövcud müqaviləyə tabedir.

Sual 1344: **Mağazaların və şirkətlərin ticari adları onların malikinə aiddirmi? Yəni başqaları öz mağaza və şirkətlərini bu adlarla adlandıra bilməzlərmi? Məsələn, bir şəxs mağazasını öz soyadı ilə adlandırmışdır. Elə isə, həmin ailənin digər bir üzvü öz mağazasını bu adla adlandıra bilərmi? Digər ailələrdən olan şəxslər öz mağazalarını bu adla adlandıra bilərlərmi?**

Cavab: Əgər mağaza və şirkətlərin ticari adları ölkənin mövcud qanunları əsasında dövlət tərəfindən müəyyən bir şəxsə təqdim olunarsa – belə ki, həmin şəxs başqalarından qabaq bu xüsusda dövlət qurumlarına rəsmi müraciət etmişdir və bu ad dövlət sənədlərində onun adına qeydiyyata salınmışdır – bu təqdirdə həmin şəxsin icazəsi olmadan başqaları bu addan istifadə edə bilməzlər: istər həmin adın sahibinin ailəsənin digər üzvləri olsunlar, istər digər ailələrdən olsunlar. Amma əgər məsələ qeyd edilən şəkildə olmazsa, başqalarının bu adlardan istifadə etmələrinin maneəsi yoxdur.

Sual 1345: **Bəzi şəxslər vərəqlərin və ya kitabların surətini çıxaran mağazalara müraciət edir və gətirdikləri materialın surətinin çıxarılmasını istəyirlər. Mömin şəxs olan mağaza sahibi bu kitabın, ya vərəqlərin, ya dərginin başqa möminlər üçün faydalı olduğunu görür. O, bu kitabın sahibinin icazəsi olmadan onun surətini çıxara bilərmi? Əgər kitabın sahibinin bu işə razı olmadığını bilsə, hökmdə dəyişiklik yaranacaqdırmı?**

Cavab: Əhvətə görə, mağaza sahibi bu vərəqlərin və ya kitabın sahibinin icazəsi olmadan onların surətini çıxarmamalıdır.

Sual 1346: **Bəzi möminlər videodisklərin icarəyə verildiyi mağazadan videodisklər götürür və filmləri bəyəndikdə mağaza sahibindən icazə almadan bu disklərin üzünü köçürür, çoxaldırlar. Bu əməllərini isə, əksər din alimlərinin nəzərinə görə çap hüququnun qorunmasının vacib olmaması ilə əsaslandırırlar. Bu işə icazə verilirmi? İcazə verilmədiyi təqdirdə, əgər bir şəxs bu disklərin üzünü köçürsə və çoxaltsa, o, bu işi gördüyünü mağaza sahibinə deməlidirmi, yoxsa üzünü çıxardığı diskin daxilindəki videoyazıları silmək kifayət edir?**

Cavab: Əhvətə görə, videodiskin sahibinin icazəsi olmadan onun üzü köçürülməməlidir. Amma əgər videodiskin sahibinin icazəsi olmadan bu işi görərsə, diskin daxilindəki videoyazıları silmək kifayət edir.